

Afrodisyas
Sebasteion
Sevgi Gönül Salonu

Aphrodisias
Sebasteion
Sevgi Gönül Hall

Afrodisyas
Sebasteion
Sevgi Gönül Salonu

Aphrodisias
Sebasteion
Sevgi Gönül Hall

Hazırlayan / Edited by
Mesut Ilgım

Yapı Kredi Yayınları / Yapı Kredi Publications - 2715
ISBN 978-975-08-1439-6

Afrodizyas Sebastion Sevgi Gönül Salonu
Aphrodisias Sebastion Sevgi Gönül Hall

Katkıda bulunanlar / Contributors
Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş.
R.R.R. Smith
Hakime Özgüven

Fotoğraflar / Photographs
Mesut Ilgım

Editör / Editor
Begüm Kovulmaz

Düzeltili / Proofreading
Mahmure İleri

Grafik tasarım / Graphic design
Yeşim Balaban

Baskı ve Cilt: Ertem Basım Yayın Dağıtım San. ve Tic. Ltd. Şti.
Başkent O.S.B. 22. Cad. No: 6 Malıköy / Ankara
Tel: (0312) 640 16 23
Sertifika No: 26886

1. baskı / first edition: İstanbul, Mayıs / May 2008
4. baskı / third edition: İstanbul, Şubat / Feb 2015

© Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş., 2008
Sertifika No / Certificate No: 12334

Bütün yayın hakları saklıdır.
Kaynak gösterilerek tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında
Yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.
All rights reserved.

This book cannot be reproduced by any means without the written permission of the publisher,
other than short quotations that would be made for promotion by showing the source.

Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş.
İstiklal Caddesi No: 142 Odakule İş Merkezi Kat: 3 Beyoğlu 34430 İstanbul
Telefon: (0 212) 252 47 00 (pbx) Faks: (0 212) 293 07 23
http://www.ykykultur.com.tr
e-posta: ykykultur@ykykultur.com.tr
İnternet satış adresi: http://alisveris.yapikredi.com.tr

SUNUM

1979-1986 yılları arasında Prof. Kenan T. Erim tarafından yapılan kazılarda günışığına çıkan ve antik dünyada bir benzeri daha bulunmayan, Sebasteion tapınağına ait, sanat değeri çok yüksek kabartmalar, nihayet sergileniyor.

Yıllardan beri, her biri bir sanat şaheseri olan bu kabartmalar kazı evinin veya müzenin depolarında, teşhir edilecekleri uygun bir mekanın oluşmasını beklediler.

Geyre Vakfı olarak hazırladığımız muhtelif projeler, çeşitli yönleri ile, gerek kendi aramızda gerek kazı heyeti üyeleri ile uzun uzun tartışıldı.

Bunların modern müzecilik anlayışına uygunluğu irdelenirken, bir yandan da mevcut müze binası ve sit alanı ile uyumu incelendi.

Nihayet 2006 yılında Mimar. Müh. Cengiz Bektaş görevlendirildi.

Aylar süren araştırma ve çalışmalar sonucunda en uygun yer belirlendi ve proje çalışmasına başlandı.

Bu arada kazı heyeti tarafından seçilen yerde arkeolojik kazı yapıldı. Bulunan geç Roma dönemine ait yerleşim kalıntıları da dikkate alınarak, bunlara zarar vermeyecek bir mimari türü benimsendi.

2007 yılı Şubat ayında temel atıldıktan sonra aynı yılın Ekim ayında proje tamamlandı.

Bu hali ile Sevgi Gönül Sebasteion Salonu, tarihi ve kültürel mirasımıza saygı ve duyarlılığın bir örneği olarak ortaya çıktı.

Başta Sevgi Gönül olmak üzere, Geyre Vakfı'nın katkıları ile gerçekleştirilen bu proje sayesinde, gün ışığına çıkmalarından yirmi iki sene sonra, Sebasteion kabartmaları, yerli ve yabancı gezginler ve bilim adamlarının beğenisine sunuluyor.

Kanaatimizce, Batı Anadolu'nun bu benzersiz antik kenti bundan böyle daha fazla ilgi çekecek, daha fazla sayıda gezgin tarafından ziyaret edilecektir.

Bu kitapçık, okura gerek Sebasteion'un özellikleri, gerek teşhir edilen kabartmalar hakkında özet bilgiler vermektedir.

Projenin gerçekleşmiş olmasından mutluluk duyarken, bir yandan da, çok arzu ettiği bu projenin hayata geçirilişine şahit olamayan halam Sevgi Gönül'ü rahmetle anıyorum.

Ömer M. KOÇ

GEYRE VAKFI - AFRODISYAS KAZILARI

PREFACE

The superb reliefs, unique in the ancient world that were found at Aphrodisias are at last being exhibited.

These high reliefs belonging to the Sebasteion temple were discovered by Prof. Kenan T. Erim during excavations carried out between 1979-1986. For years these masterpieces have languished in the excavation house and museum stores waiting for a suitable home in which they could be exhibited to the public.

As members of the Geyre Foundation we have commissioned several design projects, which have been debated at length among ourselves and with members of the excavation team.

Our main concerns were that the designs meet modern museum standards and harmonise with the existing museum building and the conservation area. Finally in 2006 the architect Cengiz Bektaş was commissioned to produce a design.

After months of research and preliminary work the most appropriate site was chosen and work began on designing the building itself.

Meanwhile archaeological excavations were carried out on the chosen site, uncovering remains of a late Roman settlement. Consequently the new building was designed to avoid any harm to these remains.

In February 2007 the foundations were laid and construction was completed in October of the same year.

In this way the Sevgi Gönül Sebasteion Hall emerged as an outstanding example of sensitivity and respect for historical and cultural legacy.

Thanks to this building constructed with the contributions of Sevgi Gönül and the Geyre Foundation, the Sebasteion reliefs can now be seen by local and foreign visitors and scholars, 22 years after they were first uncovered.

In my view the outstanding ancient city of Aphrodisias in Western Turkey will attract even more visitors now that these masterpieces are on show to the public.

This booklet contains brief accounts of the Sebasteion and its high reliefs.

I am delighted at the completion of this long awaited gallery, which is dedicated to the memory of my aunt Sevgi Gönül, who sadly did not live to see the realisation of a project in which she was so deeply interested.

Ömer M. KOÇ

1987 yılında bir avuç Afrodisyas sevdalısı tarafından kurulmuş olan Geyre Vakfı, Afrodisyas antik kentinde kültür, bilimsel araştırma ve geliştirme konularında faaliyette bulunmayı amaç edinmiş ve kuruluş tarihinden itibaren Afrodisyas Antik kentinde devam eden kazı ve restorasyon çalışmaları için kaynak yaratmaktadır. Diğer yandan Afrodisyas antik kentinin korunarak çevrenin de kalkınmasına yönelik çalışmalara destek verilirken, antik çağın bu eşsiz eserlerinin ve Afrodisyas antik kentinin dünya kamuoyunda tanınmasının sağlanmasına yönelik çalışmalar yapılmaktadır. Vakıf 17 Ocak 2008 tarih ve 2008/13159 sayılı T.C. Bakanlar Kurulu kararı ile kamu yararına çalışan vakıf statüsü kazanmıştır.

Vakıf Çalışmaları ve Afrodisyas'ın Geleceğine Katkımız

Afrodisyas Antik Kenti'nin korunarak yaşatılmasını hedefleyerek 2004 yılında Mimar Sinan Üniversitesi Şehir ve Planlama Bölümü ile birlikte Afrodisyas Koruma Planı için girişimlerde bulunularak Vakfımızca ön çalışma raporu hazırlanmıştır. 2007 yılından itibaren T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı ile Vakfımız Afrodisyas Alan Yönetimi konusunda birlikte çalışmakta ve bölgenin korunarak kalkınması hedefine yönelik çalışmalara destek sağlamaktadır.

Sebasteion Kabartmaları - Sevgi Gönül Salonu

Geyre Vakfı, kuruluşunun 21. yılında başta müteveffa Sevgi-Erdoğan Gönül

olmak üzere Afrodisyas dostlarımızın katkılarıyla ülkemizin tarihi mirasına Sebasteion Kabartmaları - Sevgi Gönül Salonu'nu kazandırmayı başarmıştır.

Tarihi mirasa son derece duyarlı bir yaklaşımla Mimar Cengiz Bektaş'ın projesine uygun olarak gerçekleştirilen bu salonda Sebasteion Kabartmaları hikâyeleri ile birlikte teşhir edilmektedir.

Her biri 10-20 parça halinde toprak altından çıkan bu kabartmalar, konunun uzmanı kişiler tarafından onararak ziyaretçilerin beğenisine sunulmaktadır.

Bu onarım işi de yine Geyre Vakfı'nın katkıları ile gerçekleşmiştir.

Vakıf, bugüne kadar gerçekleştirdiği pek çok katkının yanı sıra, adı geçen kabartmaların bulunduğu ana mekân, Sebasteion Tapınağı'nın da anastylosis çalışmalarını (yapının yeniden ayağa kaldırılması) desteklemekte olup, 2010 yılı sonuna kadar, bu tapınak da kısmen eski halini almış olacaktır.

Geyre Vakfı Yönetim Kurulu

Ömer M. Koç
Vakıf Başkanı

Sennur Hamamcıoğlu
Yönetim Kurulu Üyesi

Vural Gökçaylı
Yönetim Kurulu Üyesi

Yasemin Pirinçcioğlu
Yönetim Kurulu Üyesi

Mesut Ilgım
Yönetim Kurulu Üyesi

Güneş Öztaracı
Y.Yönetim Kurulu Üyesi

Cemile Garan
Y.Yönetim Kurulu Üyesi

Kim Erkan
Y.Yönetim Kurulu Üyesi

GEYRE FOUNDATION – APHRODISIAS EXCAVATIONS

Geyre Foundation was founded in 1987 by a handful of people who love Aphrodisias. The foundation aims to develop cultural and scientific research and development in the antique city of Aphrodisias. The foundation also creates funds for excavation and restoration activities in the antique city.

Geyre Foundation also supports the protection of the antique city of Aphrodisias and the development of the surrounding area, while working for the worldwide recognition of these unmatched works of art and Aphrodisias itself.

The non profit public interest statue of this association was approved by the Council of Ministers resolution number 2008/13159 on January 17, 2008.

Foundation's Work and Our Contribution for the Future of Aphrodisias

In 2004, attempts were made for the Aphrodisias Protection Plan in order to perpetuate the antique city of Aphrodisias. A preliminary work report was prepared in collaboration with Mimar Sinan University Department of City and Regional Planning.

Turkish Ministry of Culture and Tourism and Geyre Foundation have been in collaboration on site management since 2007 and have supported the protection and development of the area.

Sebasteion Reliefs Sevgi Gönül Hall

Geyre Foundation managed to open Sebasteion Reliefs – Sevgi Gönül Hall on the

21th anniversary of the foundation's establishment and thus made a contribution to the historical heritage of our country with the help of friends of Aphrodisias, the late Sevgi Erdoğan Gönül being the foremost.

Sebasteion reliefs and their stories are on display in this hall, which was actualized with an understanding of historical heritage, in accordance with the project of architect Cengiz Bektaş. Reliefs which were excavated in 10-20 pieces were restored by experts and they are now being exhibited for the appreciation of the visitors.

Restoration work was also realized with the contributions of Geyre Foundation.

In addition to the contributions which were actualized until now, Geyre Foundation also supports the anastylosis project of Sebasteion Temple (archeological reassembly of ruined monument) and the temple is going to be partly reconstructed by the end of the year 2010.

Geyre Foundation Board of Directors

President

Ömer M. Koç

Board Member

Sennur Hamamcıoğlu

Board Member

Vural Gökçaylı

Board Member

Yasemin Pirinçcioğlu

Board Member

Mesut Ilgım

Assistant Board Member

Güneş Öztarakçı

Assistant Board Member

Cemile Garan

Assistant Board Member

Kim Erkan

Sebasteion Sevgi Gönül Salonu Sebasteion Sevgi Gönül Hall

Katkıda Bulunanlar Contributors

1961-91 yılları arasındaki 30 yıllık sürede Afrodisyas kazılarını gerçekleştiren Prof. Dr. Kenan T. Erim, bu antik kenti dünyaya kazandırdı.

1979-85 yılları arasındaki kazılarda ortaya çıkarılan Sebasteion Sevgi Gönül Salonu, Roma İmparatorluk Dönemi tapınak kompleksine ait kabartmaları sergilemektedir.

Sebasteion Sevgi Gönül Salonu'nun inşası ve kabartmaların restorasyonu aşağıdaki birey ve kurumların desteğiyle gerçekleşmiştir:

Kenan Erim
Sevgi Gönül – Erdoğan Gönül
Rahmi M. Koç
Semahat Arsel – Vehbi Koç Vakfı
Ömer M. Koç

Geyre Vakfı, İstanbul
Fuat Bayramoğlu
Vural Gökçaylı
Sennur Hamamcıoğlu
Yasemin Pirinçcioğlu

Prof. Dr. Kenan Erim was the chief of Aphrodisias excavations for 30 years between 1961-1991 and he is the foremost contributor to the worldwide fame of Aphrodisias.

Reliefs from the Roman Empire Era temple complex which were excavated between 1979-85 are on display in Sebasteion Sevgi Gönül Hall.

Restoration of the reliefs and construction of Sebasteion Sevgi Gönül Hall was actualized with the support of the following:

Ayşe Silan
Abdurrahman Hancı
Mesut Ilgım
Güneş Öztarakçı
Cemile Garan
Kim Erkan

Ethem Sancak
Gilles Leraille
Yapı Kredi Özel Bankacılık
Tüpraş A.Ş.
Aygaz A.Ş.

Sebasteion Sevgi Gönül Salonu Kabartmaları Sebasteion Sevgi Gönül Hall Reliefs

*Kabartmalara maddi destek aşağıdakiler tarafından sağlanmıştır:
Individual sculptures were sponsored by:*

LIVIA VE KURBAN SAHNESİ	AYDAN SEMKER
NERO VE ESİR	AYŞE BEYAZIT
CLAUDIUS VE BRİTANYA	AYŞE - SELAHATTİN BEYAZIT
HERACLES VE ANTAIOS	BANU - MURAT TÜMAY
PERİLER VE BEBEK DIONISOS	BELMA SİMAVİ
LEDA VE KUĞU	CEMİLE GARAN
ARES	ELÇİN - RAHMİ GÜMRÜKÇÜOĞLU
İKİ PRENS	ELÇİN BENİCE GÜMRÜKÇÜOĞLU
ANKHİSES VE APHRODITE	EMEL HARUNOĞLU
NYSÄ VE BEBEK DİONYOSOS	EVA-HANRİ MAÇARO
TIBERIUS VE ESİR	FULYA - EŞREF CERRAHOĞLU
SOYLU KAHRAMAN VE AV KÖPEKLERİ	GUIA-ALDO KAZLOWSKI
POSEIDON VE AMPHITRITE	GÜLDEN - NECMETTİN TÜFEKÇİ
AUGUSTUS VE VICTORIA	GÜLEN ÖNGÖR
İMPARATOR VE ROMA HALKI	HASAN AKSOY
BELLEROPHONTES	JÜLİDE BERKMAN
AGON	MEHMET RAGİP DEVRES
IO VE ARGOS	MONIQUE-CERİ BENARDETE
SİLAHLI ROMA	NESLİGÜL AKSOY
MİTOLOJİK ÇİFT	NESTEREN-FUAD BAYRAMOĞLU
OTURAN ZEUS	ÖMER M. KOÇ
HYGİEİA	REZZAN-AYLİN BENARDETE
İMPARATORLARIN ZAFERLERİ	ROULA VE MEHMET HABBAB
ÜÇ GÜZELLER	RÜKSAN-MEHMET ÜRGÜPLÜ
APOLLON VE MOUSA (ESİN PERİSİ)	SEMA-BARBAROS ÇAĞA
VICTORIA (ZAFER)	SEMAHAT ARSEL
ROMA VE GE	SEMAHAT ARSEL
MELEAGROS VE ATALANTE	SEMRA-GÜRBÜZ TÜMAY
CLAUDIUS VE AGRİPPINA	SENNUR-MÜNİR HAMAMCIOĞLU
APOLLON VE SOYLU KAHRAMAN	ŞEYMA (BİLİMER) ARSEL
VIRTUS TARAFINDAN TAÇLANDIRILAN AFRODİT	TİLDA HASSAN
AINEAS'IN TRUVA'DAN KAÇIŞI	TÜLİN - ERDOĞAN DEMİRÖREN
CLAUDIUS VE AGRİPPINA	YASEMİN-FATİH KARAMANCI
HERAKLES TARAFINDAN KURTARILAN PROMETHEUS	ZEYNEP - MURAT TÜMAY
DIOSKUR OLARAK BETİMLENEN PRENS	AYGAZ AŞ
AKHILLEUS VE PENTHESİLEA	TÜPRAŞ AŞ

Mimar / Architect: Cengiz Bektaş

Proje Koordinatörü / Project coordination: Orhan Atvur

Mermer Kabartmaların Konservasyonu / Conservation of marble reliefs: Trevor Proudfoot, Cliveden Conservation ve Hikmet Apaydın yönetimindeki yerli taş ustaları / Trevor Proudfoot, Cliveden Conservation, with local specialists under Hikmet Apaydın

Sergi Tasarımı ve Kabartmaların Montajı / Exhibition design and installation of reliefs: Gerhard Paul, Thomas Kaefer

Bilgi Panolarının Tasarımı / Design of information panels: Harry Mark

Arkeolojik Araştırma / Archaeological research: R.R.R. Smith

Roma İmparatorluğu'nun uzun süren hakimiyeti –Pax Romana– altında gelişen Afrodisyas, Batı Anadolu'daki zengin klasik dönem kentlerinden biridir. Kent, antik Karya'nın bir parçası olup Roma'nın Asya eyaleti bünyesinde M.Ö. 38'de özerklik kazanmıştır. Son derece iyi korunaklı yerleşim yeri, Menderes nehrinin güneyindeki verimli ovada kurulmuştur ve Ege denizine 200 km uzaklıktadır. 1961 yılında New York Üniversitesi'nin başlattığı kazı çalışmaları, 1990 yılına kadar Prof. K. T. Erim yönetiminde gerçekleşmiş, 1991'den itibaren ise tarafımdan devam ettirilmektedir. Şehir, antik anlayışa göre kendisini tam bir şehir-devlet haline getiren büyük kamusal binalara (tapınak, agora, bouleterion-meclis binası-, tiyatro, stadyum, hamamlar ve kemerli meydanlara) Roma döneminde kavuşmuştur. Bu binalar ve aralarında yükselen heykeller, kente yaklaşık bir buçuk kilometre uzaklıktan çıkartılan kaliteli yerli mermerden yapılmıştır.

Şehirdeki en önemli anıtsal komplekslerden biri Sebasteion veya diğer adıyla İmparatorlar Tapınağı'dır (M.S. birinci yüzyıl). Tapınak, Roma imparatorları ve Yunan kahramanlarını alışılmadık şekilde bir araya getiren son derece gösterişli mermer kabartmalarla süslenmiştir. Sebasteion kompleksi, günümüzde sürdürülen araştırma ve koruma çalışmalarının önemli bir odağıdır. Geyre Vakfı'nın da katkılarıyla Sebasteion binasının bir bölümünün birebir restorasyonu veya anastilosisi (sütunların yerlerine dikilmesi) yapılmakta olup, günümüze kadar gelen seksen mermer kabartma yeniden koruma altına alınmış ve önemli kabartmaları sergilemek amacıyla, Cengiz Bektaş tarafından tasarlanan yeni bir müze binasında teşhire sunulmuşlardır.

Prof. R.R.R. Smith
Kazı Heyeti Başkanı

Aphrodisias was a prosperous classical city of western Anatolia that flourished under the long peace of the Roman Empire. The city was part of ancient Caria and fell within the Roman province of Asia from which it was granted local autonomy in 38 BC. The site is extraordinarily well-preserved and lies about 200 km from the Aegean coast, situated in a fertile valley south of the Meander river. The archaeological investigation that was started by a team from New York University in 1961 was directed by Prof K. T. Erim till 1990, and continued by me from 1991 on.

During the Roman period, the town acquired all the grand public buildings that in ancient thinking made it a proper city-state -temple, agora, council house, theatre, stadium, baths, and porticoed squares. These buildings and the statues displayed among them were made of high-quality local marble quarried less than a mile from the site.

One of the most important monumental complexes in the city was the Sebasteion or Temple of the Emperors (first century AD). It was decorated with an extravagant series of marble relief panels that feature an unusual combination of Roman emperors and Greek heroes. The Sebasteion complex is a strong focus of current research and conservation work at the site. With the generous support of the Geyre Foundation, a stone-for stone reconstruction or anastyosis of part of the Sebasteion building is being made, the eighty surviving marble reliefs are being newly conserved, and a new museum hall, designed by Cengiz Bektaş, is being built for the display of the remarkable program of reliefs.

Prof. R.R.R. Smith
Director of Excavation Team